

Slutrapport av projektet

Brottsofferjuren och funktionsnedsättning

24 februari 2015
Brottsofferjuren Sverige
Karin Andersson

Innehåll

Projekt Brotsutsatt och funktionsnedsättning	3
Inledning.....	3
Resultat.....	4
Att samverka har gett resultat	4
Alla medarbetare gick studiecirkel	5
På våra konferenser har vi spridit kunskap.....	5
En vision om tio ”resursgrupper” blev sju.....	5
Tillgänglighetsarbetet startar projektår tre.....	6
Möjligheter och hinder i projektet	7
Flera framgångsfaktorer i projektet	7
Hinder som påverkat projektet	8
Erfarenheter och kunskaper.....	10
Vi har samarbetat med andra	10
Den samlade kunskapen lever vidare	10
Projektets erfarenheter har tagits tillvara	11
Kunskapen både har och kommer att spridas.....	11
Finansiering saknas efter projekttiden.....	12
Målgrupper	12
Två målgrupper i fokus för projektet.....	12
Projektet har nått ut till sina målgrupper	13
Alla aktiva har varit delaktiga i projektets genomförande.....	13
Målgruppens upplevelser av projektet är positiva	13
Många har tagit del av projektets arbete.....	14
Kommentarer och reflektioner kring projektet	14

Projekt Brotsutsatt och funktionsnedsättning

Inledning

Denna slutrapport utgår ifrån Arvsfondens frågeställningar som gäller för redovisning av projekt.

Projektet Brotsutsatt och funktionsnedsättning startade på grund av att Brottsofferjouren och Handikappförbunden uppmärksammat att det var svårt för personer med funktionsnedsättning att få hjälp och stöd i samband med brott. Det fanns också en stor okunskap om funktionsnedsättningens betydelse i en rättsprocess och ett stort behov av insatser för att utveckla formerna för stöd. Även attityder i samhället behövde uppmärksammas och brotsutsatta få kunskap om sina rättigheter.

Målet för projektet blev att öka kunskapen om våld och övergrepp mot personer med funktionsnedsättning. Genom utbildning och samverkan skulle brotsutsatta få ett bättre stöd och bemötande.

Huvudinnehållet när projektet startade år 2010 var:

- att stärka samverkan mellan brottsofferjouren och handikapporganisationerna
- vidareutbildning av brottsofferjourens ideella medarbetare
- utbildning för yrkesverksamma som möter personer med funktionsnedsättning
- en vision om att när projektet avslutades skulle det finnas tio lokala/regionala "resursgrupper" som skulle vara navet i fortsatt kunskapsspridning
- från år tre skulle projektet kompletteras med en tillgänglighetsdel

Under projekttiden har vi utvecklat och förändrat projektet vart eftersom nya erfarenheter och värdefulla synpunkter från deltagare har tillkommit.

Resultat

Att samverka har gett resultat

I samband med att projektet startade inledde vi ett intensivt arbete med att skicka ut information om projektet till lokala brottsofferjourer och läns/regionala HSO (en sammanslutning av funktionshinderorganisationer) för att inventera intresse att bli en projektort. På orten skulle lokala Brottsofferjouren, HSO och Studieförbundet Vuxenskolan (SV) bilda en arbetsgrupp och sedan upprätta lokala projektplaner. Ett krav för att bilda en projektort var att det fanns ett HSO och att styrelsen i respektive organisation skulle ge sitt godkännande.

Karlskoga blev den första projektorten och startade i början av år 2011. Kort därefter startade en projektort i Varberg. Östersund och Ljusdal var också på gång men förutsättningarna saknades. Hösten 2011 startade ytterligare tre projektorter, i Lund, Kristianstad och i Umeå. Projektorten i Umeå lades ned i början av projektår tre. De sista projektorterna startade i början av projektår fyra, i Karlstad, Stockholm och Luleå.

Att upprätta lokala projektplaner var inte helt lätt. Medarbetare på de första projektorterna hade många frågetecken kring hur det konkreta arbetet skulle gå till. För att underlätta processen skrev projektledaren fram en arbetsbeskrivning som stöd för hur man kunde jobba i en projektort. Trots det upplevde många en otydlighet i vad som förväntades av dem framförallt i början av projektet.

Under förankringsfasen framkom att projektorterna hade lite kunskap om brotsutsatta personer med funktionsnedsättning men även om varandras organisationer. För att komma tillrätta med det anordnade projektorterna seminarier för styrelser och medarbetare i de tre organisationerna. Under seminariet fick organisationerna informera varandra och jouren utbildade i brottsofferkunskap. Det visade sig också i de inledande kontakterna med projektorterna att jouren hade behov av mer konkret kunskap i hur stöd- och vittnesstödpersoner skulle stötta och bemöta personer med

funktionsnedsättning. Dessa synpunkter tog projektledaren med sig i framskrivandet av utbildningsmaterialet.

Alla medarbetare gick studiecirkel

Under första projektåret påbörjade projektledaren arbetet med att skriva fram ett utbildningsmaterial och en studieplan. Enligt projektplanen skulle materialet användas som studiecirkel i Brottsofferjourens vidareutbildning för stödpersoner och vittnesstöd. Detta mötte dock kritik från HSO som protesterade över att de inte var inkluderade. Vi bestämde då att alla skulle delta i studiecirkeln. Det visade sig också vara ett framgångsrikt koncept för att stärka samverkan. Projektorterna fick tillsammans genomföra studiecirkel på det utkast som projektledaren skrivit fram och sedan utvärdera innehåll och omfång. Dessa synpunkter togs sedan tillvara i den fortsatta skrivningen.

På våra konferenser har vi spridit kunskap

Alla projektorter, utom en, har genomfört konferenser för yrkesverksamma inom till exempel socialtjänst, polis, habilitering och rättsväsende. Syftet var att sprida kunskap om brottsutsatthet och funktionsnedsättning och diskutera samverkan kring ett bättre stöd. Målsättningen var att på varje konferens samla cirka 50 deltagare. Efter första konferensen utvidgade vi antalet till 65 eftersom intresset visade sig större än förväntat.

Alla konferenser följde samma koncept, några föreläsningar om brottsutsatthet hos personer med funktionsnedsättning och exempel på regionalt/lokalt utvecklingsarbete. På varje konferens ingick ett grupparbetspass kring frågeställningen, "Hur kan vi samverka kring stöd för brottsoffer med funktionsnedsättning"? På alla projektorter har gruppen bjudit in till en uppföljning av något slag.

En vision om tio "resursgrupper" blev sju

Visionen har förverkligats nästan helt. Målsättningen var att sprida projektorterna över hela landet, så att det skulle finnas tio "resursgrupper" när projektet var slut. Av tio grupper blir det sju eller åtta, Karlskoga, Varberg, Lund, Kristianstad, Karlstad, Stockholm, Luleå och kanske Helsingborg som fortsätter att vara navet i kunskapspridningen. I Helsingborg har Brottsofferjouren tagit eget initiativ till samverkan med HSO och anordnat ett seminarium. De

har också gått utbildning i tillgänglighet. På en ort, Karlskoga har medarbetarna bestämt sig för att inte fortsätta med möten men kanske ses någon gång. Totalt har elva orter varit involverade i arbetsprocessen med att bilda projektorter. Utöver ovanstående var det Umeå, Östersund och Ljusdal. Resursgruppen har byggt upp sin kunskap genom att samverka och tillsammans genomföra studiecirkel, seminarium, konferens och egna aktiviteter. De är nu navet i den fortsatta kunskapsspridningen.

Tillgänglighetsarbetet startar projektår tre

Tillgänglighetsdelen i projektet startade under projektår tre och inkluderar anslutning till Tillgänglighetsdatabasen, TD, utbildning i tillgänglighet, utveckling av webbplats, ta fram policy och utbildning i Klarspråk.

För att de lokala jourerna skulle kunna inventera tillgängligheten i den egna jouren behövde vi redskap och därför anslöt vi projektet till TD. Fördelarna med TD är att de tillhandahåller redskap för att inventera och även en lekman kan utföra inventering utan kunskap om området eftersom instruktionerna är tydliga.

Målsättningen var att involvera de projektorter som redan var med i projektet men alla hade inte möjlighet. Erbjudandet gick då ut till alla lokala jourer och två jourer anslöt sig, Stockholm Västerort och Värmlans-Karlstad. Inför starten anordnade TD en tvådagarsutbildning på vårt kansli. Ett krav från TD var att alla som skulle använda databasen måste gå utbildning innan. I samband med uppstarten av vårt tillgänglighetsarbete tog projektet fram en Handlingsplan till stöd för hur jouren systematiskt skulle gå tillväga med arbetet hemma i den egna jouren.

För att utbilda personal på Brottsofferjourens kansli och medverkande jourer anordnade vi en endagsutbildning i tillgänglighet och anlätade ett externt utbildningsföretag för att genomföra åtta utbildningar. I utbildningen ingick områden som varför tillgänglighet är viktigt, lagstiftning, om tillgänglig information och kommunikation med mera. Vår avsikt var att anställa en tillgänglighetskonsult i projektet men så blev det inte. I stället fick tre anställda på kansliet dela på tjänsten och läsa in sig på området vilket blev en läroprocess för alla.

I samband med att vi startade upp tillgänglighetsdelen i projektet tillsatte vi också en referensgrupp. Deras huvudsakliga uppgift var att fungera som bollplank i tillgänglighetsarbetet. Deltagarna rekryterades från Handikappförbunden och kompletterades med förbund som stod utanför. I referensgruppen ingick representanter från Riksförbundet Attention, FUB, Autism & Aspergerförbundet, Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, Hjärnkraft och Synskadades Riksförbund.

Målsättningen för arbetet med webbplatsen var att anpassa Brottsofferjouren Sverige och jourernas webbplatser enligt EU:s direktiv. Brottsofferjourens nya webbplats är nu mer lättnavigerad och informationen lättare att hitta.

På webbplatsen finns besöksinformation om tillgängligheten i våra lokaler. Det finns också en informationsfilm på teckenspråksfilm som förklarar vad vi gör och hur man kan få stöd och hjälp av oss. Vi har även bytt ut en del texter på webbplatsen och ersatt dem med texter skrivna i klarspråk.

Möjligheter och hinder i projektet

Flera framgångsfaktorer i projektet

Medel från Arvsfonden har haft störst betydelse för utvecklingen av projektet. Att samverka i projektorterna har haft störst betydelse när det gäller att både bygga upp och att sprida kunskap.

Organisationerna har olika erfarenheter och kompetenser och det har berikat samverkan. Närhetsprincipen har också betydelse eftersom medarbetarna har naturliga träffpunkter utöver projektet. De möts i andra forum eller stöter på varandra i centrum. Tillsammans har de gått studiecirkel, varit delaktiga i att planera och genomföra seminarium och konferenser. Dessutom har det personliga stödet, som projektledare och projektmedarbetare, kunnat ge till projektorterna haft stor betydelse. Tvådagarsutbildningen för alla projektorter har också haft stor betydelse för det fortsatta engagemanget och delaktigheten. Middag i mörker för alla projektorter ökade medvetenheten om tillgänglighet och lämnade ingen oberörd.

Tvådagarsutbildning i TD på vårt kansli hade stor betydelse eftersom alla jourer startade samtidigt och befann sig på samma nivå till skillnad från projektorterna som startade upp vart eftersom. Alla fick en gemensam introduktion vilket underlättade inventeringen hemma på jouren. Under utbildningen fanns också tid för att inventera tillgängligheten på kansliet och utrymme för frågor och diskussion.

Att vi byggde om vår webbplats från grunden hade betydelse för den fortsatta utvecklingen. Mild Media och Brottsofferjouren har sedan vidareutvecklat webbsidorna utifrån vår nya grafiska profil. Utvecklingen har skett via utbildning hos Funka, personliga möten med projektsamordnare på Mild Media samt via mejl och telefonkontakt. Att vi valde ett tydligt spår (FunkaNu) kring tekniken runt tillgängliga webbplatser hade stor betydelse. Likaså att vi redan hade en bra och sedan flera år upparbetad kontakt med vår webbsidesleverantör Mild Media. Referensgruppens värdefulla synpunkter hade stor betydelse för resultatet. Vi är stolta över att nu ha en webbplats med god kvalitet på tillgänglighet.

Insamling av statistiken underlättades av att samma person som arbetade i projektet på 25 procent också var den som i vanliga fall även är ansvarig för Brottsofferjourens statistik. Det fanns till viss del upparbetade rutiner för hur man går tillväga vilket gjorde det hela lite mer lättjobbat.

Hinder som påverkat projektet

De största hindren i projektet var att projektet låg vilande i sju månader, valet av samarbetspart, otydlighet i projektplanen kring uppdragen för projektorterna, bemanningen i projektet, TD och okunskap i allmänhet.

Projektet låg vilande i cirka sju månader under ordinarie projektledares sjukdom. När projektet åter kom igång med en ny projektledare som tidigare vikarierat i projektet var det trögt att få igång arbetet igen. Projektet låg inte i fas med projektplanen vilket fick konsekvenser för det fortsatta arbetet och det var en mycket turbulent tid.

Handikappförbunden med sina 37 medlemsförbund är en samverkanspart i projektet som verkar enbart på nationell nivå medan projektets fokus är på lokal nivå i HSO i län/region och

kommun. Lokala HSO är helt fristående organisationer och har ingen anknytning till Handikappförbunden alls. Ett bättre alternativ på samarbetspart hade varit att samverka med de medlemsförbund som representerar målgruppen eftersom de verkar på både nationell och lokal nivå.

Ett annat hinder var att projektplanen var lite otydlig. Byte av projektledare bidrog också till att projektörerna inte riktigt förstod vad de skulle göra. På vissa orter var det också svårt att rekrytera och behålla medarbetare. Många upplevde det som tröttsamt att ständigt behöva börja om på nytt när det kom nya till gruppen. Samtidigt så behövde gruppen fler medlemmar. Under projekttiden omorganiserade SV sin verksamhet vilket medförde att på en del projektorter kunde de inte längre delta på mötena.

Minskade bidrag till Brottsofferjouren Sverige orsakade ekonomiska problem inom organisationen under projekttiden. Konsekvensen blev att projektet inte kunde anställa en tillgänglighetskonsult, vilket var tänkt. I stället fick tre ordinarie personal från kansliet dela på tjänsten eftersom vi inte fick nyanställa. Det försvårade arbetet eftersom de saknade den kunskap som behövdes för att lära ut till andra. Dessutom tog det tid att samordna arbetet då flera olika personer var inblandade i de olika momenten. I efterhand kan vi trots dessa förutsättningar konstatera att vi lyckats bra. Ekonomin blev också ett hinder för att fullt ut bygga om webbplatsen och dessutom blev en del förseningar i leverans och beslut.

Anslutningen till TD blev både en lärdom och ett hinder. Lärdomen bestod i att inventering med hjälp av TD ger en bra grund för att bli medveten om tillgänglighet. Det krävs ingen utbildning och även en lekman kan klara av att inventera tillgängligheten i lokalerna. Men att få ut en åtgärdsrapport och tolka resultatet blev ett hinder. Det var alltför komplicerat för oss som ideell organisation. Det innebar att vi blev tvungna att ta fram egna redskap för att inventera och åtgärda vilket blev som att börja om på ruta ett och det blev ett hinder också rent tidsmässigt.

Ett annat hinder är den okunskap och omedvetenhet som finns bland chefer i kommuner och myndigheter kring sitt ansvar. Det är bekymmersamt med tanke på att det borde ligga i deras intresse att vara mer engagerade i både tillgänglighet och brottsofferfrågor då ansvaret faktiskt ligger på dem. Få chefer inom till exempel

socialtjänst anmälde sig till de seminarier och frukostmöten som projektorerna anordnade på egen hand.

Erfarenheter och kunskaper

Vi har samarbetat med andra

Samverkan i projektorerna har haft störst betydelse för projektets utveckling. Referensgruppen har haft störst betydelse i tillgänglighetsarbetet. I arbetet med att utveckla information och stöd på teckenspråk har samarbetat med SDR varit en förutsättning och den kunskap som de vi fått från dem har berikat våra erfarenheter och samarbetet har fungerat bra. Samma gäller med FunkaNu och Mild Media för att skapa tillgängliga webbsidor enligt EU:s direktiv.

Vårt samarbete med tillgänglighetskonsulten som vi anlidade för att utbilda i tillgänglighet, formgivaren och illustratör för boken Våldsamt osynligt och ansvarig för TD har också haft betydelse. Så även projekt Dubbelt utsatt och projekt Eja en jour för alla. Det samarbete som finns kommer att fortsätta i projektorerna.

Den samlade kunskapen lever vidare

Den kunskap och erfarenhet som vi fått genom projektet kommer både personal, styrelse och volontärer ha med sig i det fortsatta arbetet. Alla har ökat sin kunskap i olika grad och kan nu ge bättre information och stöd. De stödpersoner som deltog i statistikförsöket har också fått en ökad kunskap genom att ställa frågor om funktionsnedsättning. Sammantaget har projektet genom sitt arbete medverkat till att brott mot personer med funktionsnedsättning har uppmärksamats av fler än oss. Det kommer oftare frågor om vad Brottsofferjouren kan hjälpa till med. Genom att vi uppmärksammat både brottsutsatthet och tillgänglighet har Brottsofferjourens ”varumärke” stärkts.

Brottsofferjouren kommer att lyfta frågan om stödet till brottsutsatta med funktionsnedsättning på Justitiedepartementet. De erfarenheter och kunskaper som projektet har kommit fram till kommer Handikappförbunden att använda sig av i sina kontakter med myndigheter. Det förstärker deras intressepolitiska arbete. SV kommer att sprida kunskap i sina nätverk. Samverkan mellan Brottsofferjouren Sverige och Handikappförbunden kommer att

fortsätta. Även samverkan i projektorterna fortsätter i någon form och de fortsätter att vara navet i kunskapsspridningen.

Projektets erfarenheter har tagits tillvara

Under projekttiden ändrade Brottsofferjouren sitt organisationsnamn och sin grafiska profil. I det arbetet tog projektets samlade kunskap om tillgänglighet till vara. Policy och checklistor för tillgänglighet bygger på erfarenheterna från projektet och kommer nu att vara ett styrdokument för hela Brottsofferjouren. Dessutom har vi utarbetat olika mallar för dokumentation vilket innebär att alla våra datorer är förinställda på rätt typsnitt, marginaler och storlek på text för att våra texter ska bli mer läsvänliga för alla. Medvetenheten har ökat delvis på grund av att alla som projektet kommit i kontakt med har "tvingats" att reflektera och uppmärksamma området. Det gäller brott mot personer med funktionsnedsättning och det gäller tillgänglighet. Informationsfoldern bygger på erfarenheter från lokala projektmedarbetare.

Kunskapen både har och kommer att spridas

Åtgången av boken Våldsamt osynligt är ett kvantitativt mått på att vi nått ut till 3 000 personer. Kunskap om brotsutsatthet och tillgänglighet har ökat på projektorterna, i hela Brottsofferjouren, inom Handikappförbunden, SV och i omgivningen. Projektet har också märkt av spridningseffekter som till exempel att andra organisationer vill ha vår medverkan i olika sammanhang och/eller samarbeta med Brottsofferjouren. På konferenserna har projektets erfarenheter och resultat spridits ut. I våra projektorter fortsätter nu medarbetarna detta arbete på egen hand.

Vi har regelbundet spridit information och resultat till alla brottsofferjourer i landet. De brottsofferjourer som har varit med i projektet har en viktig roll att dela med sig av sina erfarenheter till andra jourer. Brottsofferjouren Sverige har en viktig roll i att förmedla kontakter och information där vår webbplats, vårt interna Nyhetsbrev och tidningen Brottsoffer är viktiga kanaler.

Vi kommer fortsätta att samverka med ledningen för Handikappförbunden och våra organisationer kommer att sprida information internt i respektive organisation och i gemensamma utåtriktade informationsinsatser. Boken Våldsamt osynligt finns i PDF, DAISY och som Mp3-ljudfiler att ladda ned eller beställa i vår

webbshop. Där finns också vår informationsfolder om hur man får kontakt med Brottsofferjouren om man råkat ut för ett brott.

Projektets resultat och erfarenheter kommer att lyftas i opinionsarbetet, vid möten med riksdagspolitiker, ministrar och myndighetsföreträdare, för att synliggöra och förbättra situationen för brotsutsatta med funktionsnedsättning. Vi har även lagt ut information och rapporter om projektet på vår webbplats.

Ett konkret exempel på hur projektets erfarenheter har tagits tillvara är att i samband med Internationella Brottsofferdagen påtalade en av projektmedarbetarna brister i tillgänglighet för Brottsoffermyndigheten som ansvarar för arrangemanget. Texten i programmet var så liten att den inte var läsbar. Dessutom landade diskussionen om hörslinga i att föreläsarna själva skulle få bestämma om de vill tala i mikrofon eller inte. Detta kan också ses som ett uttryck för den okunskap och omedvetenhet som vi upplever att myndigheter har kring sitt ansvar.

Finansiering saknas efter projektiden

Brottsofferjouren Sverige har en mycket begränsad finansiering för sin verksamhet. Under projektiden har vi dessutom varit tvungna att skära ned på kanslipersonal och verksamhet. Detta medför att det inte finns möjligheter att i någons tjänst lägga in ett särskilt ansvar för denna fråga. Alla projektorterna har fått information om att de kan söka projektmedel från andra håll. Projektorten i Luleå har påbörjat en ansökan till Arvsfonden om ett eget projekt med fokus på unga.

Målgrupper

Två målgrupper i fokus för projektet

Projektet har haft två huvudsakliga målgrupper. Den direkta målgruppen är lokala medarbetare inom Brottsofferjouren, HSO och SV och yrkesverksamma inom socialtjänst, habilitering, rättsväsendet med mera. Dessa aktörer kan påverka och utveckla stödet till brotsutsatta med funktionsnedsättning. Den indirekta målgruppen är mottagare av stödet, brotsutsatta med funktionsnedsättning över 18 år oavsett kön, etnisk bakgrund, funktionsförmåga med mera. Projektet har främst uppmärksammat personer med psykiska- och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och personer med

utvecklingsstörning men i grunden har projektet alltid haft ett inkluderande perspektiv.

Projektet har nått ut till sina målgrupper

Genom att samverka, seminarier, konferenser och studiecirklar, har vi nått både den direkta och den indirekta målgruppen. I projektorterna har deltagarna från HSO även nått ut med information till sina funktionshinderföreningar och till kommunala handikappråd/kommunala funktionshinderråd. Projektets referensgrupp har spridit information ut till sina förbund.

Projektledare har dessutom medverkat och föreläst om området både internt inom organisationen samt externt inom andra verksamheter. I samband med att vi publicerat och tillgänglighetsanpassat Brottsofferjourens webbplats har fler hittat till oss och fler har sökt stöd via vårt webbformulär. Dessutom har vi nått ut i samband med ordförandekonferenser, samordnarkonferenser, Idéforum och Stämman.

Projektet har även deltagit på Handikappförbundens arrangemang kring Internationella funktionshinderdagen och på Brottsoffermyndighetens arrangemang som till exempel Internationella Brottsofferdagen, IBD.

Alla aktiva har varit delaktiga i projektets genomförande

Medarbetarna i projektorterna har varit delaktiga i att inventera tillgänglighet, att anordna lokala aktiviteter, ta fram studiematerial, informationsfoldern och att planera för studiecirklar. I de fall detta inte varit möjligt har projektet inhämtat deras erfarenheter och åsikter. Referensgruppen har varit delaktig i att utveckla tillgängligheten inom Brottsofferjouren, att ta fram policy och att utveckla vår webbplats.

Målgruppens upplevelser av projektet är positiva

För att få veta hur deltagarna har upplevt projektet fick alla som medverkat i någon form besvara en enkät. Resultaten visar att alla upplever att de haft möjlighet att påverka projektets innehåll och har fått nödvändig information och dokumentation för att kunna vara

delaktiga. De upplever att deras erfarenheter och åsikter har tagits tillvara (se även rapport Utvärdering för projektdeltagare).

Projektörerna fick också besvara en gruppenkät för att få svar på om utbildning och samverkan har bidragit till att nå projektets mål (se även rapport Slutrapport om projektörernas arbete). De flesta instämmer i att så är fallet. I statistikförsöket fick stödpersoner och samordnare som deltagit besvara en enkät som omfattade frågor om deras upplevelser och möjlighet att ställa frågor om funktionsnedsättning (se även rapport Utvärdering av statistikfråga).

Många har tagit del av projektets arbete

Under de fyra år som projektet har pågått räknar vi med att ha nått ut till minst 6 000 personer. Den siffran inkluderar spridning av boken Våldsamt osynligt i 3 000 exemplar, seminarier, konferenser, utbildningar, Idéforum, bokrelease, Intradagarna FUB, Brottsofferjourens Riksstämman, möten, interna konferenser, föreläsningar, statistikförsöket, två olika informationsfoldrar och tidningen Brottsoffer. Dessutom har information spridits ut i de samverkande organisationerna och till externa aktörer som till exempel Länsstyrelser.

Kommentarer och reflektioner kring projektet

Projektmedarbetarnas olika kompetenser har berikat projektet. Synergieffekter är en ökad lyhördhet och om vad det faktiskt innebär att få mer kunskaper. En annan lärdom är att inför ett nytt projekt redan i planeringen välja rätt samverkanspartner och vara tydlig i vad olika uppdrag innebär.

Det är även viktigt att se över vilket ansvar och beslutsmandat olika intressenter har i projektet. I detta projekt blev det Brottsofferjourens förbundsstyrelse som hade beslutsmandat för projektets utveckling när den ekonomiska situationen blev akut. Inför framtida projekt är det viktigt att bestämma vilket beslutsmandat ett projekts styrgrupp har i relation till förbundsstyrelsen.

brotsutsatt + funktionsnedsättning

En lärdom som projektledare är att i framtiden ställa högre krav på tydlighet från projektägare om vem som har ansvar för vad, mandat att fatta beslut och uppdrag att göra vad.

Brottsofferjouren Sverige tackar Arvsfonden för de medel som vi fått och som gjort det möjligt att utveckla och driva projektet i mål.